

Рецензія

офіційного рецензента, кандидата філософських наук,

асистента кафедри філософії та культурології

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Григорків-Коротчук Ірини Романівни

на дисертацію Лазоревич Ірини Русланівни

«Аксіосфера сакрального в мистецтві сьогодення: релігійно-антропологічний контекст і діалогічний потенціал»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 031 Релігієзнавство

Актуальність теми дисертації зумовлена складним та динамічним сучасним розвитком людства у цілому. Одним із векторів постмодерного дослідження є власне пізнання значущості творів мистецтва. Це сприяє з'ясуванню внутрішніх взаємозв'язків та властивостей як науки, так і інших форм людської діяльності. Творчість митців завжди була проявом глибинної свободи, новаторства, відкритості, вона спиралась на принципи, цінності й переконання. Саме у творах мистецтва формується діюча активна сутність особистості.

Сакральний характер мистецтва базується на глибокому символізмі, вірі, взаємничості, певних ідеологічних і конфесійних упередженнях та самоцінності. Непростим є завдання висвітлити релігійний досвід чи трансцендентні категорії в мистецтві сьогодення, але ще складнішим стоїть питання методологічної основи таких досліджень. Тому дисертаційна робота Лазоревич І.Р., присвячена основним тенденціям функціонування смислів і цінностей у мистецтві, є значущою міждисциплінарною розвідкою.

Сакральне є ядром культури, тому його прояви та образи в мистецьких творах зчитуються іноді навіть на несвідомому рівні. Важливо зазначити, що у дисертації показано не лише позитивні моменти реалізації сакрального, а й таке іронічно-побутове переосмислення релігійних символів і сюжетів, які нівелюють сам концепт.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертації чітко визначено об'єкт і предмет дослідження. Завдання розподілені пропорційно до параграфів рукопису. При написанні роботи використано обширну базу іншомовної літератури та інших мистецьких джерел, що вказує на ерудицію авторки та різносторонній і толерантний підхід до теми дослідження.

Дисертаційна робота Лазоревич І.Р. містить нову презентативну базу багатьох жанрів мистецтва різної конфесійної спрямованості, на основі якої вперше встановлено сучасні тенденції мистецького вираження аксіосфери.

Так, в дисертації значна увага приділена ціннісно-орієнтаційному та світоглядному функціонуванню релігійно спрямованого мистецтва. Показано, що мистецтво ніколи не стояло осторонь міжрелігійного діалогу (то сприяло, то перешкоджало) і давало можливість вести пошук комунікації із Божественним, священним.

Також зроблений акцент на розвиток міждисциплінарного синтезу релігієзнавства з іншими гуманітарними і філософськими науками: етикою, естетикою, культурологією.

Заслуговує на особливу увагу висновок дисертантки про високу дозованість тематики сакрального в українському мистецтві та готовність до конструктивного самооновлення на фоні трагічного досвіду гібридної і повномасштабної війни (яка насправді триває значно довше, ніж від лютого 2022 р., а не 2023 р. (С.203 напевне помилка друку)).

Наголосимо, що у викладках дисертації імпонує насамперед творче осмислення Лазоревич І.Р. як теоретичного змісту роботи, конкретних творів мистецтва, структури досліджуваних ключових дефініцій, так і їхня виражена позаконфесійна й незаангажована інтерпретація. Внаслідок цього робота насичена широким інформативним релігійним, світоглядно-філософським та науковим спектром.

Дисертація Лазоревич І.Р. характеризується внутрішньою узгодженістю. План дисертації є логічним та послідовним, відповідає характеру проблеми, що

досліджується. Виклад матеріалу є системним, динамічним і висновки отримали належне наукове обґрунтування.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Основні результати дослідження достатньо повно висвітлені у наукових працях.

Дискусійні положення та зауваження. У цілому дисертаційна робота Лазоревич Ірини Русланівни виконана на належному науковому та теоретичному рівнях. Однак, як кожна наукова праця, дисертація містить дискусійні положення, що потребують додаткового обґрунтування. Оскільки до них можна висловити певні міркування, що можуть бути враховані дисертанткою у подальшій науковій роботі.

1. У вдало обґрунтованій авторкою розвідці зазначено, що є потреба в додатковій міждисциплінарній аналітичній роботі, присвяченій діалектиці профанного і сакрального в реальному житті (С. 18-19). Чи може авторка детальніше уточнити критерії такого виокремлення.

2. Також вважаємо за потрібне в якості зауваження зазначити, що авторці доцільно було б у дослідженні дещо більше уваги акцентувати не лише на діагностичному аналізі сакрального у постмодерністському мистецтві, а й на прогностичних процесах в аксіосфері. Адже в роботі міститься достатня кількість цікавих пропозицій, однак практичний потенціал не достатньо розкритий. Це значно підвищило б практичну цінність даної роботи та її затребуваність.

Ці наведені недоліки аж ніяк не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Зазначені зауваження можуть стати предметом подальших наукових досліджень авторки.

Загальний висновок. Вважаю, що дисертація Лазоревич І.Р. «Аксіосфера сакрального в мистецтві сьогодення: релігійно-антропологічний контекст і діалогічний потенціал» є авторською завершеною науковою працею, що відзначається актуальністю отриманих результатів. Дослідження має важливе значення для культурно-релігійної сфери. Дисертація є самостійною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності.

Дисертація повністю відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 р. № 431), а її авторка Лазоревич Ірина Русланівна заслуговує присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 031 - Релігієзнавство.

Офіційний рецензент –

кандидат філософських наук,

асистент кафедри філософії та культурології

Чернівецького національного

університету

імені Юрія Федьковича

Ірина ГРИГОРКІВ-КОРОТЧУК

